

Leden Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Plaats/datum:

Utrecht, 21 maart 2025

Onderwerp:

Leermiddelen in het funderend onderwijs

Geachte leden van de Tweede Kamercommissie OCW,

Op donderdag 3 april 2025 staat er een debat gepland over leermiddelen in het funderend onderwijs. In lijn met ons gezamenlijk [manifest 'Meer grip op leermiddelen'](#) pleiten vakbonden, sectorraden en partners in deze brief voor de noodzaak van meer publieke regie op kwaliteit, een eerlijkere leermiddelenmarkt én het tegengaan van stijgende kosten. Concreet vragen wij uw Kamer om op de volgende drie punten actie te ondernemen.

1. Stel versneld scherpe landelijke eisen aan de kwaliteit en transparantie van leermiddelen

In de onderwijssector leeft een breed gevoel van ongemak over de kwaliteit van leermiddelen en de werking van de markt. De huidige markt wordt gedomineerd door een beperkt aantal grote commerciële partijen. Deze uitgevers slagen er onvoldoende in om leermiddelen te ontwikkelen die aansluiten bij wat leraren en leerlingen nodig hebben.

Uitgevers zijn niet transparant over de kwaliteitseisen die zij hanteren. Ze geven onvoldoende inzicht in de wetenschappelijke onderbouwing van gemaakte keuzes - terwijl de staatssecretaris juist het voornemen heeft om scholen wettelijk te verplichten evidence-informed te werken¹ - en te veel uitgevers verantwoordelijk niet hoe lesmethodes bijdragen aan het behalen van kerndoelen en eindtermen. Ook bevatten leermiddelen nu vaak onnodig veel stof en een te grote digitale component. Gelet op het publieke belang van goede

¹ Het gaat hier om de Wet concretisering voorschriften inzake het ononderbroken ontwikkelingsproces, de kwaliteit van het onderwijs en het stelsel van kwaliteitszorg die tot 8 april voorligt ter consultatie.

leermiddelen is dit onwenselijk. Bovendien leidt dit tot onnodige overladenheid en daarmee werkdruk voor leerlingen én leraren.

Met het oog op de invoering van nieuwe, geactualiseerde kerndoelen onderstrepen wij de noodzaak om samen met de onderwijssector landelijke kwaliteitseisen te formuleren waar leermiddelen aan moeten voldoen. De door staatssecretaris Mariëlle Paul aangekondigde kwaliteitsalliantie moet versneld aan het werk omdat uitgevers nu al aan de slag zijn met het ontwikkelen van nieuwe lesmethodes op basis van de conceptkerndoelen. Leermiddelen die niet aan de kwaliteitseisen voldoen of onvoldoende transparant zijn moeten van de markt.

2. Grijp in op de leermiddelenmarkt

Scholen maken zich ook zorgen over de dominante positie van uitgevers en distributeurs vanwege de verplichte afname van (digitale) leermiddelen die niet afzonderlijk ingekocht kunnen worden. Scholen betalen hierdoor regelmatig noodgedwongen voor middelen die ze niet nodig hebben en niet gebruiken. Zo belandt er jaarlijks een berg aan werkboeken in de prullenbak. Bovendien moeten leermiddelen soms voor de hele leerlingpopulatie worden afgenomen terwijl dit voor slechts een deel van de leerlingen nodig is. Hiermee stroomt er onnodig veel publiek geld weg naar commerciële partijen.

In meer algemene zin zijn er zorgen over de alsmaar stijgende kosten voor leermiddelen. Ook is momenteel nog niet duidelijk of de btw-verhoging op schoolboeken definitief van de baan is. Het stemt ons tegelijk positief dat de ACM een onderzoek start naar het functioneren van de leermiddelenmarkt. Hierbij constateert de onderwijssector dat de verdienmodellen en winstmaximalisaties op gespannen voet staan met het publieke belang om leermiddelen te ontwikkelen die fundamenteel bijdragen aan het versterken van de onderwijskwaliteit én efficiënte besteding van publiek geld.

Het is belangrijk dat scholen zelf kunnen bepalen welke leermiddelen zij afnemen. Wij pleiten er daarom voor dat het kabinet inzet op meer transparantie over de tarieven op de leermiddelenmarkt en maatregelen neemt tegen de verplichte afname van leermiddelen in pakketvorm. Aanvullend is het noodzakelijk dat er wordt onderzocht welke ruimte het kabinet heeft voor het reguleren van tarieven die scholen moeten betalen voor leermiddelen.

3. Borg dat leermiddelen breed toegankelijk zijn voor leerlingen

Leermiddelen die door de markt worden ontwikkeld sluiten nog te vaak niet aan op de behoeften van leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs en het praktijkonderwijs. De Sectorraad GO heeft daarom binnen het groeifondsproject Impuls Open Leermateriaal het voortouw genomen om samen met een groot aantal besturen en leraren leermiddelen te ontwikkelen die beter aansluiten op de specifieke ondersteuningsbehoeften van leerlingen.

Als sector juichen wij het ontwikkelen van open leermateriaal toe. Het kan een belangrijke bijdrage leveren aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit. Tegelijk moet de hele onderwijssector kunnen rekenen op passende methodes die door de uitgevers worden

ontwikkeld. Het is daarom van belang dat er vanuit de overheid strengere eisen worden gesteld aan de toegankelijkheid van leermiddelen voor leerlingen met een ondersteuningsvraag.

Uiteraard zijn we altijd bereid om de inhoud van deze brief nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Thijs Roovers, voorzitter AOb

Danielle Woestenberg, voorzitter CNV Onderwijs

Karin Straus, voorzitter AVS

Remko Littooy, voorzitter FvOv

Freddy Weima, voorzitter PO-Raad

Henk Hagoort, voorzitter VO-raad

Nicole Teeuwen, voorzitter Sectorraad Pro

Alain van de Haar, voorzitter Sectorraad GO

Arjen Daelmans, voorzitter SPV

Ineke Munter, voorzitter Platform-TL

Lobke Vlaming, voorzitter Ouders & Onderwijs

Puk Donken, voorzitter LAKS